

Om tajgablomfluga och guldvedblomfluga i Umeälvlandskapet

ROGER B. PETTERSSON & MARJA FORS

År 1998 hittade Sven Hellqvist en hane av tajgablomfluga (*Sphecomyia vespiformis*; Fig. 1) i rönnblommor vid Kvarnsvedjan nära Klabböle strax väster om Umeå. Samma år påträffades även en hona vid Altarliden av Mikael Sörensson, som då var den tredje svenska individen av tajgablomfluga som dessförinnan bara var känd från Sverige i form av ett äldre fynd från Jämtland (Bartsch m fl 1998). Från Finland föreligger ett 50-tal fynd under 1800- och 1900-talen och arten anses vara vanlig i Sibirien (Bartsch 2009).

Figur 1. Hona av tajgablomfluga (*Sphecomyia vespiformis*) insamlad med trädfönsterfälla under sommaren 2014 inom Arboretum Norr vid Umeå. Foto: R. Pettersson.

Figur 2. Trädfönsterfälla på asp inom Arboretum Norr vid Umeå som fångade en hona av tajgablomfluga under sommaren 2014. Foto: Marja Fors.

Under åren 2009-2013 har de svenska fynden av tajgablomfluga formligen exploderat med sex rapporter i Artportalen (från Öland, Medelpad, Ångermanland, Jämtland och Västerbotten). I Västerbotten har arten rapporterats av Sven Hellqvist från Arboretum Norr den 14 juli 2009, dvs. nedanför Baggböle herrgård på norra sidan av Umeälven ungefär mitt för Klabböle.

Under 2014 har Marja Fors inom ramen för sitt examensarbete vid SLU samlat in vedinsekter med trädfönsterfällor på asp, björk, gråal och sälg inom Arboretum Norr vid Baggböle. Några av hennes fällor har varit placerade på träd vid Klabböle, men

merparten av fällorna på bland annat asp har varit inom Arboretum Norr. I en av dessa trädfönsterfällor på asp inom delområdet ”Europa” av Arboretum Norr så påträffades en hona av tajgablomfluga. Detta delområde hyser många grova hålaspar vid en djup ravin mot Umeälven där det också finns ett stort inslag av rönn. Aspen där tajgablomflugan fångades har en blecka med torr naken ved som överensstämmer med uppfattningen att larven anses ”utvecklas i relativt torr ved under nedbrytning” (Bartsch 2009; Figur 2).

Umeälvlandskapet vid Baggböle och Klabböle har många djupa raviner med lövskog som sluttar ner mot Umeälven. Grova hålaspar finns främst inom Arboretum Norr på Baggbölesidan av älven, vilket kan ha en viss betydelse förflugans

förekomst (Fig. 3), då Bartsch (2009) skriver att arten företrädesvis påträffas i närheten av äldre aspar med röthål. Tajgablomfluga är rödlistad som sårbar (VU) och Arboretum Norr har med flera fynd en nationell ansvarsart som gör att det är önskvärt att parkförvaltningen inom Arboretum Norr inte missgynnar artens livsmiljö i form av grov asp.

Guldvedblomfluga (*Xylota sylvarum*; Fig. 4) är känd från södra Sverige och längs med norrlandskusten upp till Medelpad (Bartsch 2009). En hona fångades under sommaren 2014 i en trädfönsterfälla som satt vid ett stamhål med mulm på en grov björk vid Klabböle. Arten är ny för Västerbotten och har kontrollbestämts av Sven Hellqvist, Umeå.

Figur 3. De tre fyndlokalerna för tajgablomfluga (*Sphecomyia vespiformis*) i Umeälvlandskapet vid Umeå.

Citerad litteratur

Bartsch, H. 2009: *Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Tvåvingar: Blomflugor: Eristalinae & Microdontinae.* ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Bartsch, H., Hellqvist, S. & Sörensson, M. 1998: Nya fynd av getinglik blomfluga *Sphecomyia vespiformis* (Diptera, Syrphidae), tidigare ansedd som utdöd. *Natur i Norr* 17: 53-60.

Författarnas adress:

Roger B. Pettersson
Vilt, fisk och miljö, SLU
901 83 Umeå

Marja Fors
Pedagoggränd 11J
907 30 Umeå

Figur 4. Hona av guldvedblomfluga (*Xylota sylvarum*) insamlad med trädfönsterfälla under sommaren 2014 vid Klabböle i Umeåvlandskapet. Foto: R. Pettersson.

★ Man blev mor åt skalbagge ★

NÄR DR HAROLD EMILEY återvände till Chicago från en upptäcktsresa i Guatemalas djungler helt nyligen, kom han att ge livet åt en skalbagge. Medan han befann sig ute i djungeln, fick han en dag ett insektsägg inkapslat i armen strax ovanför armbågen. Utan att han märkte något, utvecklades ägget inne i armen. När han kom hem till Chicago, hade en stor bula slagit upp, och som den värkte ordentligt, beslöt han sig för att låta en läkare titta på »utslaget».

Läkaren Mark Wicks öppnade svulsten och fann till sin oförställda förvåning, att där inne låg en centimeterlång skalbagge och trivdes alldeles förträffligt. Den hade bildat en liten säck kring sig, och på grund av armens fettlager kunde den inte ta sig ut i det fria.

— Jag kände mig mycket moderlig och lycklig, berättade dr Emiley efter den lyckade förlossningen, då han befann sig efter omständigheterna väl.

Nu förvarar upptäcktsresanden skalbaggen i en flaska på sitt kontor.

Notis hämtad från veckotidningen *Levande Livet* 1954 nr 35.